

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 441/2020-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára (sudca spravodajca) prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED], [REDACTED] vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 18/2020 z 13. februára 2020 a takto

r o z h o d o l :

1. Žiadosti [REDACTED] o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**

2. Ústavnú sťažnosť [REDACTED] **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. mája 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7 Cdo 18/2020 z 13. februára 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresný súd Trnava uznesením sp. zn. 20 Csp 66/2018 z 1. marca 2019 odmietol podanie sťažovateľky z 10. januára 2019. Krajský súd v Trnave uznesením sp. zn. 25 Co 84/2019 z 28. mája 2019 uznesenie prvoinštančného súdu potvrdil ako vecne správne. Proti tomuto odvolaciemu rozhodnutiu podala sťažovateľka dovolanie, ktoré najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol pre nesplnenie náležitostí dovolania podľa § 428 a § 429 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“).

3. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uvádza, že považuje napadnuté uznesenie najvyššieho súdu za arbitrárne, nedôvodné, protiústavné a nelogické, porušujúce jej základné práva podľa čl. 46 ods. 1 a ods. 3 ústavy a žiada, aby ústavný súd napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušil.

II.

Relevantná právna úprava

4. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

7. Podľa čl. 46 ods. 3 ústavy každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

8. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

9. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a samotné posúdenie vecí ústavným súdom

III.1 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 3 ústavy uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 18/2020 z 13. februára 2020

10. Z § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

11. Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre opakovane uvádza, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01, III. ÚS 362/04), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. K porušeniu tohto základného práva by mohlo dôjsť predovšetkým vtedy, ak by bola komukoľvek odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, teda pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 216/06).

12. Integrálnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (III. ÚS 209/04).

13. Ústavný súd poukazuje na to, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01).

14. V súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 3 ústavy ústavný súd konštatuje, že podľa obsahu ide o základné právo hmotnej povahy a nie procesnej, a to aj napriek jeho nesystémovému zaradeniu v ústave. V okolnostiach posudzovanej veci vykonávacím zákonom označeného základného práva podľa čl. 51 ods. 1 ústavy je zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

15. Sťažovateľka namieta, že najvyšší súd neposkytol ochranu jej základnému právu podľa čl. 46 ods. 1, ako ani základnému právu podľa čl. 46 ods. 3 z rovnakých dôvodov, konkrétne vydaním arbitrárneho, nedôvodného, protiústavného a nelogického napadnutého uznesenia, ktorým odmietol jej dovolanie.

16. Ústavný súd z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu zistil, že k odmietnutiu dovolania sťažovateľky došlo z dôvodu, že nebola v dovolacom konaní splnená dovolacia podmienka podľa § 429 ods. 1 CSP, pričom nešlo o žiaden z prípadov uvedených v § 429 ods. 2 CSP. Najvyšší súd uviedol, že prvoinštančný súd sťažovateľku v súlade s § 436 ods. 1 CSP uznesením sp. zn. 20 Csp 66/2018 zo 6. novembra 2019 vyzval, „*aby vady dovolania odstránila a predložila splnomocnenie udelené advokátovi na zastupovanie v dovolacom konaní, predložila dovolanie spísané splnomocneným advokátom obsahujúce náležitosti dovolania podľa § 428 CSP a poučil ju o následkoch neodstránenia väd podania. Zároveň ju poučil aj v zmysle § 160 ods. 2 CSP o možnosti obrátiť sa na Centrum právnej pomoci*“. Napriek vykázaniu riadneho doručenia uznesenia sťažovateľka naň žiadnym spôsobom nereagovala. Dovolací súd zároveň konštatoval, že nie je splnená ani osobitná podmienka dovolacieho konania vyplývajúca z ustanovenia § 428 CSP, a preto nemožno uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

17. Ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia napadnutého uznesenia dospel k záveru, že ho nie je možné hodnotiť ako arbitrárne a je nutné ho považovať za výraz autonómneho súdneho rozhodovania, do ktorého nemá dôvod v tomto prípade zasahovať.

18. Ústavný súd považuje argumentáciu dovolacieho súdu za dostatočnú, jasnú a zrozumiteľnú, založenú na právnych záveroch, ktoré majú oporu v zákone, resp. nepopierajú podstatu, zmysel a účel aplikovaných ustanovení Civilného sporového poriadku.

19. Z uvedeného vyplýva, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a označenými základnými právami podľa ústavy, ktorých porušenie sťažovateľka namieta, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú (bod 2 výroku rozhodnutia).

III.2 K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu

20. Podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde navrhovateľovi, ktorý požiada o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ústavný súd môže ustanoviť právneho zástupcu, ak to odôvodňujú majetkové pomery navrhovateľa a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

21. Vzhľadom na absenciu právneho zastúpenia sťažovateľky a s tým súvisiacu žiadosť sťažovateľky o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom pristúpil ústavný súd v rámci ústavného prieskumu k preskúmaniu toho, či sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

22. V súvislosti so zisťovaním predpokladov na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ústavný súd vyzval sťažovateľku 19. augusta 2020, aby preukázala svoje osobné, majetkové a zárobné pomery. Sťažovateľka reagovala na výzvu podaním z 22. septembra 2020 a predložila potvrdenie o svojich osobných, majetkových a zárobných pomeroch spolu s prílohami.

23. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto (okrem iného) nie je splnená vtedy, ak je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená. Ak teda ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti a z výsledku jej posúdenia zistí, že je zjavne neopodstatnená, znamená to, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda že nie je splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, v dôsledku čoho nemožno žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom vyhovieť.

24. Keďže ústavný súd odmieta ústavnú sťažnosť sťažovateľky z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti (bod 2 výroku rozhodnutia), je zrejmé, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 631/2017).

25. Pretože nebol splnený jeden z troch predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, žiadosti sťažovateľky o ustanovenie právneho zástupcu napriek zdokladovaným osobným, majetkovým a zárobkovým pomerom ústavný súd nevyhovel (bod 1 výroku rozhodnutia).

26. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími uplatnenými návrhmi sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. októbra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu